

Plan- og finanskomiteen

Møtebok 3/2010

Ávjuvárgaiddnu 50, N-9730 Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Tid: 14.09.10 - 16.09.10

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
009/10	Godkjenning av innkalling og saksliste
010/10	Valg av saks- og skyggeordfører
011/10	Verneprosesser i samiske områder
012/10	Næringsavtale for duodji 01. januar - 31. desember 2011 - godkjenning

Tilstede

Leder Sten Erling Jønsson, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Olof Anders Kuhmunen, vara for Ann-Mari Thomassen, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Hilde Anita Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Medlem Ragnhild Melleby Aslaksen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Aili Keskitalo, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Rolf Johansen, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Jarle Jonassen, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Marie Therese Nordsetta Aslaksen, Samer bosatt i Sør-Norge (SbS)
Medlem Alf Isaksen, Árja
Medlem Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet (Frp)
Medlem Knut Roger Hansen, Høyre (H)

Permisjoner

Nestleder Ann-Mari Thomassen, Norske samers riksforbund (NSR), permisjon 14.09.10 - 16.10.10

Fra administrasjonen

Sekretær: Roy Amundsen

Spørsmål til sametingsrådet

Komiteen hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 011/10 Verneprosesser i samiske områder. Medlem av sametingsrådet Vibeke Larsen svarte på spørsmålene.

Komiteen hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 012/10 Næringsavtale for duodji 01. januar - 31. desember 2011 - godkjenning. Medlem av sametingsrådet Marianne Balto svarte på spørsmålene.

PFK 009/10: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak

Godkjenning av innkallingen
Innkallingen av 03.09.10 ble enstemmig godkjent

Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent, med følgende endringer:

Rolf Johansen ble valgt til settenestleder for komitémøtet 14.09.10 - 16.10.10.

Møtet i komiteen var åpent.

PFK 010/10: Valg av saks- og skyggeordførere

Vedtak

	Saksordfører	Skyggesaksordfører
Sak 011/10	Hilde Anita Nyvoll	Aili Keskitalo
Sak 012/10	Jarle Jonassen	Ragnhild Melleby Aslaksen

PFK 011/10: Verneprosesser i samiske områder

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Verneprosesser i samiske områder er en prinsipiell drøftelse som tar for seg grunnlaget for vernearbeidet, roller i verneplanarbeidet, Sametingets tidligere saksbehandling og status for pågående verneprosesser. Vernearbeidet er basert på statlig politikk og er ikke et initiativ fra Sametinget. I verneplansaker har Sametinget konsultasjonsrett på alle myndighetsnivåer som er regulert i avtale med Miljøverndepartementet. Naturen danner grunnlaget for samisk kultur og det gjenspeiles i de rike benevnelsene på natur i det samiske språket. Høsting og bruk av natur er fremdeles svært viktig i samisk nærings- og samfunnsliv. Sametinget vil ta endelig stilling til hvert enkelt verneforslag på en helhetlig måte.

Forslag

Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Olof Anders Kubmunen, Aili Keskitalo, Rolf Johansen og Jarle Jonassen, fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sametinget mener at tradisjonell samisk bruk av naturen og naturressursene over lang tid har vist seg å være både bærekraftig og respektfull i forhold til det biologiske mangfoldet i samiske områder. Bruken har bevart det samiske området og sikret det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander. Samisk tilstedeværelse og tradisjonell bruk, som jakt, fiske og sanking av planter og bær, og reindrift, har etterlatt naturen slik at andre oppfatter den som tilnærmet urørt og verdt å bevare for

framtidig. Bruken har heller ikke hindret allmennhetens tilgang til naturopplevelser. Sametinget mener derfor at samisk bruk ikke har vært noen trussel mot bevaring av det biologiske mangfoldet.

Sametinget og Miljøverndepartementet ble i januar 2007 enige om hvordan verneplanarbeid skal foregå for å sikre samisk medbestemmelse ved opprettelse av nasjonalparker eller annet vern i samiske områder da retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder ble undertegnet. Retningslinjenes formål er å sikre at konsultasjoner i forbindelse med alle forslag om vern etter naturvernloven (senere naturmangfoldloven) i samiske områder skal foregå i god tro og med målsetting om å oppnå enighet mellom staten og Sametinget, samiske interesseorganisasjoner og samiske rettighetshavere.

Konsultasjonsordningen og retningslinjene for verneplanarbeid er etter Sametingets oppfatning et skritt i riktig retning når det gjelder å sikre samene som urfolk innflytelse i beslutningsprosesser som dreier seg om bruk og vern i samiske områder. Prinsipielt mener Sametinget at hvis vern i samiske områder innebærer endringer i den tradisjonelle og lokale bruken av området, så er dette å betrakte som et inngrep som krever samtykke fra samisk side.

Retningslinjene er derfor å betrakte som en kompromissløsning, og ikke en optimal løsning for samisk innflytelse. Retningslinjene er nye, og pågående prosesser, og vil være viktig for å kunne vurdere om retningslinjene er tilstrekkelige og om de blir praktisert i tråd med målsetningen om økt samisk innflytelse. Sametinget oppfatter retningslinjene som minimumskrav for samisk innflytelse, og vil avvise verneprosesser som ikke oppfyller disse minimumskravene.

Sametinget mener arbeidsutvalgene som opprettes etter avtalen mellom Sametinget og Miljøverndepartementet må sikres både økonomiske og administrative ressurser for å kunne gjøre arbeidet de er satt til på en tilfredsstillende måte. Uten tilfredsstillende arbeidsforhold for de lokale arbeidsutvalgene, mener Sametinget at avtalen om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder ikke er oppfylt.

For samisk kultur betyr det biologiske mangfoldet livs- og næringsgrunnlaget for blant annet reindrift, og fragmentering av utmark og beiteområder er svært uheldig. Reindrifta er avhengig av et mangfold av naturtyper for forskjellige perioder på året og for reinflokkens forskjellige sykluser. Mister man noen av disse viktige nisjeområdene i naturen mister man samtidig en del av livsgrunnlaget for reindrifta. Ett inngrep kan bety lite, mange små inngrep vil bety enormt. Fleksibilitet og mangfold er viktig blant annet i forhold til klimaendringer. Reduksjon av muligheten til fleksibilitet og biologisk mangfold øker reindriftens sårbarhet og risikoen for tap. Evnen til fleksibilitet er viktig også i forhold til å kunne møte klimaendringer og miljøutfordringer. Sametinget konstaterer at i noen samiske områder vil vern være den eneste beskyttelse mot andre arealinngrep. Reindriftas rettigheter må ikke innskrenkes ved etablering av verneområder.

Ved etablering av verneområder sier man at denne naturen er viktig og representerer sammen med andre verneområder et mangfold av natur innenfor Norges grenser. Implisitt sier man samtidig at områder som faller utenfor verneområdet og dets buffersone, er mindre verdifull for naturmangfoldet og er på den måten frigjort for inngrep. Motivasjonen for vern av natur representerer en motvekt til inngrep fra samfunnsutviklingen. Den intensiteten som nå oppleves i samiske områder for å oppnå målsettingen om vern i Norge må derfor sees i sammenheng med intensiteten av øvrige inngrep i samiske områder både fra gruvedrift, kraftutbygging med vindmøller og kraftlinjer. Etablering av verneområder kan oppfattes som et frislipp av området utenfor til andre formål og inngrep.

Sametinget ønsker fortgang i arbeidet med vern av marine områder, under forutsetning av at tradisjonelt fjordfiske med passive redskap som for eksempel line, garn, teine og ruse kan fortsette innenfor de vernede områdene. Sametinget mener vern av marine områder ikke på noen måte skal være til hinder for tradisjonelt fiske. Det må utvikles vernekategorier for marint vern som sikrer

tradisjonelt fjordfiske og der marine verneprosesser må ta hensyn til samisk bruk (lokal bruk) av området.

Sametinget anser at oppdrettsanlegg i fjordene kan representere en trussel mot tradisjonelt fjordfiske. Oppdrett er arealkrevende, og representerer et potensial for smitte av sykdommer som kan innebære en forstyrrelse av villfiskenes genetiske egenart. Når det gjelder lakseoppdrett, ser man fare for overføring av lakselus til villfisk i laksens vandringsruter, i tillegg til at rømt oppdrettslaks kan blande seg med og ta opp plass i gyteområdene til villaksen i elvene.

Avslutningsvis vil Sametinget minne om at eiendoms- og rettighetsforhold i Finnmark ikke er endelig avklart så lenge Finnmarkskommisjonen knapt har påbegynt sitt arbeid, og at det må tas hensyn til dette når det gjelder all disposisjon av grunn i Finnmark.

For de samiske områdene fra Troms og sørover anser Sametinget det som svært viktig at kartleggingskommisjonen som skal utrede yttergrensene for det kollektive området det samiske folket har brukt til tradisjonelle samiske næringer, settes i gang med sitt arbeid. Denne kartleggingen kan skje uavhengig av øvrige rettighetsprosesser. Kommisjonen og domstolen må ta tilbørlig hensyn til samiske rettsoppfatninger og sedvaner i forbindelse med kartlegging og avgjørelse av rettskrav i den sammenheng. Dette er viktig også i forhold til vurderinger som gjøres i forhold til arbeid med verneplaner.

I 2006 ble det ferdigstilt en rapport som gjennom en offisiell overrekkelse til Sametingets og Miljøverndepartementets politiske ledelse viste forankring nasjonalt både blant det samiske folk og norske myndigheter. Rapporten viser hvordan arbeidet med å sikre bruk og vern i Tysfjord–Hellmobotn skal føres videre for å sikre det viktige naturområdet med lulesamisk bosetting og kulturtradisjoner. Sametinget merker seg at prosessen, som var en milepæl for å integrere verneinteresser og tradisjonell samisk bruk, ikke har hatt noen utvikling siden 2006.

Medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss fremmer følgende forslag:

Forslag 2

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Verneprosesser i samiske områder er i hovedsak et anliggende for berørte kommuner og berørte næringer. Lokalpolitisk råderett over arealene i den enkelte kommune, uavhengig av etnisitet, er et grunnleggende demokratisk prinsipp. Sametinget forholder seg til dialogen mellom disse partene og vil ikke komme med egne innspill.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råar Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

PFK 012/10: Næringsavtale for duodji 01. januar - 31. desember 2011 - godkjenning

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáriid ealahussearvi og Sametinget underskrev en næringsavtale for duodji for 2011 den 27.08 2010.

Målet for næringsavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

I henhold til § 11 i Hovedavtalen av 29.03.05 skal inngått avtale med partene godkjennes av sametingets plenum.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Olof Anders Kubmunen, Aili Keskitalo, Rolf Jobansen og Jarle Jonassen mener etableringen av Næringsavtalen for duodji var et viktig skritt i riktig retning for å sikre at duodjiutøvere som ønsker det kan leve av duodji som næring. Næringsavtalen for duodji har virket i fem år, og har truffet sin primære målgruppe, og duodji som næring er i vekst. Komiteens mindretall mener at duodji som kultur er viktig i hele det samiske området. Duodji er viktig som identitetsbærer for den samiske kulturen, et viktig element i bærekraftig utnyttelse av naturressurser, som arena for språk- og kunnskapsformidling, viktig i rekruttering av næringsutøvere i duodji, for å nevne noe. Duodji som kulturbærende arena må styrkes, men dette må Sametinget kunne gjøre uten å svekke duodji som næring.

Næringsavtalens driftstilskuddsordning omfatter avtaleåret 2011 også aksjeselskap. Samtidig settes det et absolutt tak på avsetningen til driftstilskudd. Komiteens mindretall ber om at konsekvensene av disse endringene vurderes i forkant av neste forhandlingsrunde.

Komiteens mindretall er kjent med at Tysfjord ASVO AS og Árran i fellesskap har søkt om midler til et prosjekt over samarbeidsavtalen mellom NFK og SD. Midlene skal brukes til duodjeutvikling og kommer ikke i konflikt med midlene som er ment til duodjeveilederstilling. Duodje som kulturbærer og identitetsuttrykk er viktig i lule- og pitesamisk område, men det kreves et målrettet arbeid for å styrke virksomheten ytterligere. Komiteens mindretall oppfordrer Nordland fylkeskommune og sametingsrådet å prioritere midler til et slikt prosjekt.

Forslag

Medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Tillegg til sametingsrådets forslag til innstilling:

Næringsavtalen for duodji er viktig for å opprettholde den samiske kulturarv. Næringen er også viktig for regionen, blant annet som aktør i samspill med reiselivsnæringen. Det er imidlertid også

nødvendig å sikre at midlene som tildeles benyttes i tråd med intensjonene, samt at avtalen, gir ønsket effekt med hensyn til å sikre egenprodusert duodji.

Sametinget ber om å bli forelagt en utredning som viser effektene av hovedavtalen for duodjinæringen i god tid før neste avtale skal inngås med næringen.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Undertegnede har lest møteprotokollen ja funnet at de vedtak som er ført inn i protokollen er i overensstemmelse med plan- og finanskomiteens vedtak.

Karasjok, 16.09.10

Plan- og finanskomiteen

Sten Erling Jønson
komitéleder

Hilde Anita Nyvoll
saksordfører

Jarle Jonassen
saksordfører